

Lietuvių Balsas

Metai II.

Petrapilis, Rugsėjo 11 d. 1916 m.

N° 69 (98).

Petrapilio Lietuvių Draugijos

nukentėjusiems del karo šelpti

visuotinis narių susirinkimas

bus Teniševo mokyklos salėje (Mochovaja 33).

Rugsėjo 18 dieną šių metų 6-tą valandą vakare.

DIENOS TVARKA:

- 1) Pirmininko pranešimas apie Draugijos veikimą.
- 2) Metinė 1915 metų apyskaita
- 3) Revizijos Komisijos pranešimas.
- 4) Rinkimas kandidatų į Komiteto narius.
- 5) Einamieji reikalai.

Komiteto pirmininkas

Kun. J. LAUKAITIS.

VARGONININKAS ieško vietos

galis vesti raštinę ir chorą. Adresas:
Ст. Эльва, Лифляндск. губ. — 53.
2002—1,к.

„Lietuvių Balsas“

galima pirkti prie Šv. Kotrinos
bažnyčios,prie Katedros (1-moji rota, kieme),
prie Šv. Stanislovo bažnyčios, ir
prie Šv. Bonifacio Bažnytėlės (Petrapi-
lio pusėje).

—o—

Reikalingi „Lietuvių Balsui“ nuo-
latiniai platintojai vaikai nuo 12—16
metų. Mokama alga ir nuošimčiai.
Priimami tik petrapiliečiai.Kreipties „Lietuvių Balso“ Admi-
nistracijon, Saperų g-lė Nr. 9—9.

—4—

Petrapilis, rugsėjo 11 d.

Sunaudokime globiamos jaunuomenės pajėgas!

—o—

Ištremtųjų tautiečių šelpimo ir glo-
bojimo darbas išsikerojo išsišakojo it
didžiausias medis, išsiplėtė po visą Ru-
siją. Kiekvienas Lietuvių Draugijos sky-
rius, kiekvienas įgaliotinis savo darba
pradeda, nuo steigimo vaikams prie-
glaudų bei mokyklų. Tame darbe mato
vieną iš svarbiausių savo pareigų.
Kiekvienas tatau skyrius (išėmimai—re-
tenybė) tur, jei nedaugias, tai bent
vieną tokią prieglaudą, bei mokyklą
kuriose globiamai mokoma kelios
dešimtys vaikučių. Daug yra skyrių,
turinčių po kelias prieglaudas bei mo-
kyklas, o šiose šimtus vaikų. Kiekviena
skyriai tą darbą taip gerai yra pasta-
tę, jog savose prieglaudose globoja
veik visus savo rajono vaikus. Paėmus
tat visa į krūva, pamatysime, jog mū-
sų Komitetai priglaudę yra didelę dau-
gybę vaikų.Taigi, kiekvienas, kaip sakiau, sky-
rius steigia prieglaudas, renka į jas
vaikus, ne kiekvienas, tačiau, aiškiai
numano, kodėl, kokiam reikalui ar tik-
slui jisai visa tai daro. Vieni steigia
tik todėl, kad Centro taip yra nustaty-ta, kad kiti skyriai taip daro, arba tam,
kad suteikus vaikams geresnį materi-
jinį išlaikymą (geriau aprėdžius, gerai
pavalgydinus), negu kad tėvai sugeba
jiems duoti; na, dar tam, kad šiek tiek
pamokius, kad vaikai nenuobodžiautų;
žodžiu, kad tik išlaikius savo globia-
mus vaikus šiuo sunkiu karo metu, — o
ten, karui pasibaigus, kad paleidus juos,
kaip tai sakoma, visiems keturiems vė-
jams — ir tegu sau eina, iš kur atėję.
Vadinasi, vaikų ateitimi tokie skyriai
nei kiek nesirūpina.Kiti, geriau numanydami, jog toki
savo auklėtinius pažįra yra žema, rū-
pinasi tikrai tų vaikų dabartimi, bet juo
labiau ateitimi. Jie stengiasi iš vaiko,
ypač vyresniojo amžiaus, padaryti
žmogų, stengiasi jį pastatyti, taip sa-
kant, į kojos, kad paskui, sugrįžus į
tėvyne, jau nebereikalaūtų daugias
svetimos pagalbos, kad galėtų patsai
savaimė verstis, kad jisai savo tautie-
čiams, savo tėvynei būtų naudingas.
Tuo tikslu šie rūpestingi skyriai prie-
glaudų vaikus moko įvairių rankų dar-
belių, steigia amatų mokyklų, dirbtuvių
etc. ir į jas leidžia didžiuosius savo
auklėtinius mokyties amatų, kad pramo-
kė galėtų per visą savo amžių, pelnyti
sau duoną, arba kad bent įstačius juos
į geras vežes, kad paskui toje srityje
galėtų patys toliau lavintis.Į vieną tačiau dalyką ir šie skiriai
maža teatsiūri, būtent: į savo auklė-
tinių mokslo gabumus. Prieglaudose
bei mokyklose, tiesa, mokomi vaikai,
bet mokomi visi lygiai, neatsiūrinant,
kiek ir kaip kuris gali mokyties, ar
kuris noromis mokosi, ar tik priver-
stas. Į gabiuosius, į norinčiuosius to-
liaus mokyties nekreipiam atidės. Tuo
tarpu, mano išmanymu, kaip tik reiktų
elgties priešingai. Į juos kuolabusiai
reiktų atsiūrėti; jie reiktų išskirti iš
kitų tarpo ir mokyti kiek galint dau-
giaus, ruošti į vidurines mokyklas.
Juk jeigu mums trūko amatininkų, juo
labiau trūko ir truksta mokytų žmo-
nių. Del jų reikalingumo niekas, ta-
riuos, nė nesiginčys. Juk tai jie rūpi-
sis mūsų suvargintos tėvynės reikalais,
jie tvers jos šviesiąją ateitį.Ir reikia pripažinti, jog niekuomet
neturėjome tokio patogaus laiko tam
dalykui, kaip kad šiandien. Šiandien,
kada didžiūma mūsų vaikų globiami
prieglaudose, kuogeriausiai galima iš-
tirti jų gabumus ir palinkimai ir todėl
kandidatai gali būti parenkami tik at-
sakomiausi, tinkamiausi.Reiktų tad taip skyriams, taip įga-
liotiniams rimtai stverties to darbošiuo metu, kad, kiek galint, daugiau
kandidatų prirengus į vidurines mo-
kyklas. Šis dalykas yra be galo svar-
bus.Renkant kandidatus neturi būti at-
siūrima į luomas, iš kurių jie yra ki-
lę; neturi būti daroma skirto tarp ūki-
ninkaičių darbininkų ar dvarų kumečių
vaikų. Tiesą pasakius, tokio skirsty-
mo niekuomet, nebuvo ir nėra lietuvių
gyvenime. Tikrai dar kai kurie sulen-
kėję lietuviai arba lenkų dvasios sky-
riai kartais kitaip galvoja. Tik šian-
dien mes turime progos pažinti lygiai
visų gabumus ir juos savo tėvynės la-
bui sunaudoti.

A. Dz.

Iš Lietuvos.

Lietuvių Draugija n. d. k. š. vokiečiams
atėjus Vilniun.„Vilniaus Aido“ kalendoriuje
trumpai aprašytas visas Lietuvių
Draugijos darbavimas ligi
1916 m. sausio mėn. To apra-
šymo „Liet. Balse“ spauzdina-
me tik tas vietas, kur kalbama
apie Draugijos darbą vokiečiams
atėjus.

Redakcija

Negalėdamas sušaukti visuotinio su-
sirinkimo, Lietuvių Draugijos Komite-
tas kooptavo laukiančiam jo darbui:
inž. Kairį, Janulaitį, Biržišką, Bugai-
škį, Stulginską, J. Šerną, Dovydaitį ir
kun. Stankevičių. Ir yra pamato laukti,
kad visi Lietuvos sluogsniai ir srovės,
matydami Komitete savo atstovų, dar
stipriau parems jo darbą.Jau Vilnių evakuojant, visų prie-
glaudų vaikai buvo sutalpinti vienoje
vietoje, buvusios vyriausybės vaikų
prieglaudos butuose. Berods, ir po to
Vilniaus skyrius savo globoj pasiliko
dar apie 70 vaikų (atskiruose butuose).Vilniuje liko tik studentų bendrabu-
tis, kuriame dabar yra ir nestudentų
ir pusinteligentių mergaičių. Ilgainiui
pamažėli priaugo žmonių ir kituose
dviejuose bendrabučiuose; — apskritai
imant, vokiečiams atėjus (5.IX.), Vilniaus
bendrabučiuose buvo vėl apie 100 su
viršum jaunuomenės: moksleivių ir ne-
moksleivių. Senoviškai dirbo tik Vil-
niaus skyrius, kurio darbas, berods,
dar padidėjo, nes priplaukė į Vilnių
dar pabėgėlių iš artimiausių miškų.
Prie Vilniaus skyriaus plačiau emė dar-
buotis ir greitosios pagalbos sekcija.
Paliovė dirbas Darbo Biuras ir žymiai
buvo aptilęs C. Komiteto darbas; sky-
riai buvo atkirsti arba dar nesuskubo
susitvarkyti naujosiose sąlygose, mo-
ksleivių dauguma išvažiavo... Užėjus
vokiečiams, pamažėli grįžta ir kiti pa-
bėgėliai į savo tėviškes.

Nauji uždaviniai.

Užtatai prieš Draugiją iškilo nauji
uždaviniai. Lietuva, atsidūrus naujų val-
dytojų ribose, turi apreiškinti savo sava-
rankiškumą, savo atskirumą ir savo
gyvuosius tautinius reikalus. Trukstant
ryšių su provincija (ligi nesutaisyti gele-
žinkeliai), lietuvių atstovybė buvo rei-
kalinga visų pirma Vilniuje — mūsų
senojoje sostinėje.Šiaip ar taip, ginti mūsų reikalus
neišvengiamai priderėjo tai organizaci-
jai, kuri stipriai atsistojo ant savo ko-
jų ir jau giliai įleidus šaknis į prakti-
kos darbo dirvą Lietuvoje. Tokia or-
ganizacija ir buvo Lietuvių Draugija,
kuri, turėdama omenyje tuos naujusuždavinius, papildė savo sudėtį naujais
žmonėmis.Bet be savų reikalų gynimo D-jai,
sveiko augančios gyvybės instinkto ve-
damai, negalėjo neparūpti ir pozityvus
tautinis darbas. Ir pirmoj eilėje čia
atsistojo reikalas turėti *savoji mokykla*:
juk tik dvasinis gyvumas sprendžia
tautos buvimą. Neturėdami savos lietu-
viškos mokyklos, mes būsim tik mer-
dėjanti tauta: lietuviškumas jos bus tik
atskirų tautininkų padaras. Reorgani-
zuotas, jungtinis, tautinės vienybės su-
rištas Komitetas čia savo pozityviu
darbu tveria *naujosios Lietuvos ateitį*.
Ir visi, kas dar gyvas Lietuvoje, čia
turi padėti, turi Komitetą paremti, apie
jį jungtis ir drauge ginti ir auginti sa-
vo kultūrinę gyvybę.Toliau, ant Lietuvių Dr-jos pečių
neišvengiamai guls ir Lietuvos ūkio
atstatymo darbas. Iširti ir aprokuoti
nuostolius, atstovauti atlyginimo reika-
laujantiems, organizuoti informavimą ir
t. t. ir t. t. — vis tat darbai, kurių ne tik
praleisti negalima, bet ir paveltinti.Rasi, dabar visiems jau pirštu pri-
kišamai bus aišku, kad tik *lietuvių or-
ganizacija*, tik mūsų pačių ir mūsų vie-
nų burs čia gali tą darbą tinkamai
nudirbti. Nes čia ne vienas mechaninis
alkano šelpimas — čia yra tautos kul-
tūros tvėrimas. Jokis alksnis neužau-
gins ažuolo... Jis gali tik jaunam ažu-
lui kliudyti augti arba jį nustelbti...

P. Klimas.

„Vilniaus Aidas“.

Iš Amerikos.

Del lietuvių dienos. Amerikos lietu-
vių laikraščiai paskelbė pranešimą, kad
rugpjūčio 7 d. n. kal. Wilkes Barre, Pa.
Komitetas, susikvietęs iš savo apylin-
kės žymiuosius įvairių srovių lietuvių
veikėjus, tarėsis, 1) kurios dienos pra-
šyti Jungt. Valsčių prezidento, kad pa-
skirtų visoje Amerikoje rinkliavą Lie-
tuvai, nukentėjusiai nuo karo; 2) kaip
tinkamiausiai sutvarkyti tos dienos rin-
kliavą, kad kuogeriausiai pasisektų.Nutarta buvę prašyti, kad paskirtų
Visų Šventųjų lapkričio 1 dieną.Rinkliavos tvarkai susirinkimas nu-
statęs tam tikrą programą, kuri busianti
pasilyta visuotiniam susirinkimui ru-
gpjūčio 17 d. apsvastyti.Iš Kongreso nario John'o Cesey'o
buvo gauta žinia, kad prezidentas ke-
tinąs paskirti vieną dieną kartu net
trims nuo karo nukentėjusioms tau-
toms (mūsų pabrakta. Red.): lietuviams,
syriečiams ir armenams. Wilkes Barre
susirinkusieji, išgirdę žinią, kad del to
jau esą parinkti trys delegatai važiuoti
į J. Am. Valsčių prezidentą, visi vienu
balsu tam pritarė ir reikalavo, kad de-
legacija kuogrečiausiai važiuotų į Va-
šingtoną.Kunigai lietuviai nelaisvėje. Kun. Pra-
puolenis rašo iš Rymo „Zvaigždėi“ N^o
32: — Laišku, rašytu gegužės 25 dien.,
nepažįstamas man kunigas šveicaras
pranešė iš Interlakeno, kad jis vos prieš
porą dienų sugrįžęs iš Guttesloh'o, ka-
me esą Prūsų nelaisvėje *kunigai lietu-
viai*, kurie prašė duoti man žinią, kad
padaryčiau čia kas galima, kad jiems
būtų leista grįžti tėvynei. Va ir pavar-
dės šių belaisvių: iš Zemačių vyskupijos:
kun. Vinc. Jarulaitis, Vieksnių dėkonas
ir Klebonas, buvusis I V. Dūmos at-
stovas, ir kun. Pov. Liogis, Pasvalio
kamendorius; iš Vilniaus vyskupijos
kun. Juoz. Simkūnas, Geranionių kle-

bonas, ir kun. *Mot. Juozapavičius*, Par-
zyjasnės kleb., senelis gimęs 1848 m.
Gavęs šią žinią, aš ją padaviau į Va-
tikaną į „Segretaria di Stato“ ir Rusi-
jos pasiuntiniui prie šv. Tėvo, dargi
pranešiau šį dalyką ir apsilankiusiems
Ryme Rusijos Dūmos ir Velst. Tary-
bos atstovams — tegarsina Europoje,
kaip elgiasi vokiečiai su katal. kuni-
gais, tepadeda kun. Jarulaičiui, kaip
buvusiam savo Dūmos draugui. Birželio
8 d. iš Vatikano, iš „degli Affari
Ecclesiastici Straordinari“ gavau raštą,
jog tenai paimta globon anų keturių
lietuvių kunigų belaisvių likimas. Gali-
ma tikėtis, jog vargšams neilgai teks
kėsti.

„Ateitis“ N° 95 paduoda žinią, pa-
ėmusi iš „Boston Post“ laikraščio, kad
Amerikos Kongreso (parlamento) narys
Gallivan'as rekomendavęs prezidentui,
kad į badėjančios Lenkijos šelpimo
komisiją paskirtų *F. J. Bagočiū* (mūsų
pabr. Red.). „Boston Post“ įdėta bu-
vusi ir trumpa Bagočiaus biografija ir
buve nurodyta, kad Liet. Šelp. Fondui
rūpi apie 5 mil. to krašto (suprask
Lenkijos. Red.) gyventojų, tad. Kongre-
so nario nuomone, reikalinga esa, kad
Komisijoje būtų vienas Amerikos lie-
tuvius.

Liet. Šelp. Fondas yra socialistų, o
pats Bagočius, „Keleivio“ redaktorius,
yra žinomas Amerikoje socialistų vei-
kėjas, pagarsėjęs įvairiais neperdaug
giliais žygiais. Tad ir pati „Ateitis“,
įdėjusi tą žinią, nuo savęs pastebi: „Yra
džiuginantis dalykas, kad Kongrese yra
žmonių, kurie rūpinasi, kad tokiomis
komisijon įeitu ir vienas lietuvių atstovas.
Tik pasirinkimas *F. J. Bagočiaus*, ku-
ris lietuviuose turi igijęs visiems žino-
mą vardą, kuris p. Bagočiui nesuteikia
autoriteto lietuvių miniose, — vargu
bau gali būti paskaitytas vykusiu, ne-
žiūrint visų kvalifikacijų“.

D-ro J. Basanavičiaus laiškas (rašy-
tas *St. Šimkui. Paimtas iš Amerikos
liet. laikraščių*).

Gerbiamasai! Atsitikus patogia pro-
gai, siunčiu kelius žodžius, kuriuos
prašau paskelbti Amerikos lietuvių lai-
kraščiuose.

MARTYNAS YČAS.

Mūsų kelionė Amerikon.

(Iš *Petrapičio lig Sibiro žemės*).

(Žiūr. „L. B.“ N° 68).

— Kaip tamsta manai, ar jūsų tau-
tiečiai po karo sugrįš. Juk jie daug
galėtų padėti savo kraštą pakelti į at-
statidinti.

— Žinoma, bet tai daug pareis nuo
bendro politikos ir ekonomijos sutvar-
kymo. Jei rusų valdžia sugrįš Lietuvon
su ta pačia idealogija — „spausk ir
nieko neleisk“ — jei atgabus visus savo
netikusius agentus, jei neduos kraštui
pačiam valdyties ir organizuoties, tai
sunku laukti didelės emigrantų bangos
pagrįžtant. Bet jei bus duota autono-
mija ir nuo senosios politikos atsisaky-
ta, — tai be abejonės daugelis pagrįs ir
padės ne tik atsistatyti, bet ir, pagrįže,
susiorganizavę, sudarytų savo pramonę
ir prekybą, sudarys savo kultūros istai-
gas ir visą kraštą pakels. Tikslai prie
tokių sąlygų galima šio to geresnio
laukti ir iš vokiečių ekonominės vergi-
jos išsiliuosuoti. Be autonomijos Lietuva
neatsikels.

— Aš manau — pasakė jis, — kad
Rusija po karo stos visai ant kitų pa-
matų. Rusija toki plati, kad centrali-
zuota valdžia negali valdyti. Kaip da-
bar gali žmogus, sėdėdamas Petrapi-
lyje leisti gerus ir gyvenimui tinkamus
įstatymus ir įsakymus Sibiriui, Kauka-
zui, Lietuvai ir tt. Aišku, kad Rusija
turi stoti į decentralizacijos kelią ir
duoti kai kurioms vietoms savivaldybę.
Lietuviai, mano nuomone, turi gauti
savivaldybę. Jūs tai vadinate autono-
mija su seimu, mes gal pavadinsime
srities žemietybe (oblastnoje ziemstvo),
bet iš tiesų tai vis ta pat. Svarbu, kad
būtų duotos sąlygos, prie kurių lie-
tuviai galėtų plėtoties ir turėti savo na-
cijonalinio gyvenimo teises ir būtų val-

Iš apsilankiusių Vilniuje amerikiečių
sužinojome, jog ten dar veikėjai sro-
vės tebesipeša, jog per išstisus dvejus
metus nesurasta nei būdų, nei lėšų tē-
vynei gelbėti. Kurgi dingę tie veikė-
jai — kunigai ir pasauliniai, — kurie
taip gražiai kalbėjo apie vienybę ir
apie tėvynės meilę? Kur dingę tie pa-
trijotai, kurie šimtines klojo, kad pui-
kius Tautos Namus išvydus? Kur jie
dingo, ką jie veikia? Nejaugi paliovė
lietuviams buvę, nejaugi toje namų ko-
voje pajėgas ir jausmą prazūdė!

Kur dingo toji šimtų tūkstančių
minia, kuriai jie vadovavo; kur jie ją
nuvedė, kad ji, ta minia, negirdi bado
ir kumšties prispaustos Lietuvos balso?!

Juk ne kudikiai esate, kad reikia
rašyti jums apie mūsų vargus, — jūs
puikiai žinote, kaip dabar Lietuvoje
gyvenama! Veikėjų pasiliko mažas bū-
relis, bet ir tų pačių veikimas suvar-
žytas. Veikiama didesniuose miestuose,
kur didesnės vargšų minios susispietę.

Karo ir civilinė valdžia kas kart
mus daugiau spaudžia. Žydai, lenkai
ir stipresni, ir liuosnesni; jų organiza-
cijos perijodingai gauna visokeriopos
pagalbos iš didžiulių organizacijų Švei-
carijoje, Berlyne, Amerikoje. Vokiečiai,
matydam, kad juos yra kam užstoti,
ir apsieina su jais švelniau; o su tuo,
kuris niekam nerūpi, žinoma, kaip ap-
sieina.

Skirtumas pažiūrų, įsitikinimų mūsų
veikimą senai paliovė trukdęs (mūsų pa-
braukta. Red.). Su skausmu ir išgaščiu
girdime apie amerikiečių peštynes.

Aš savo dienas jau baigiu. Lengviau
man būtų tai pastebėti, kad mūsų Lie-
tuva, kurios atgimimui tiek darbo pa-
dėta, kuri šiandien yra ant prapulties
krašto, — kad Lietuva turėtų ilgą eilę
— gaivintojų, apgynėjų, gelbėtojų.
Kad visi Lietuvos vaikai susispiestų į
krūvą tėvynės gelbėti, ir mums seniams
žilaplaukiam lengviau būtų į karstą žengti.

Siunčiame jums, vaikai, gal pasku-
tinį mirštančios Lietuvos šauksmą.
Išgirskite, atjaukite jį! Jeigu Lietu-
vos žmonės iš bado teks mirti, at-
minkite, jie mirs atmindami, kad jį
amerikiečiai galėjote juos gelbėti, bet
negelbėjote. *Dr. J. Basanavičius.
Vilnius, 1916 m. liepos 1 d.*

stybei naudingi. O kad savivaldybė
jums reikės duoti, aišku. Davę Len-
kams plačią autonomiją, jau stojame
visai į kitą kelią. Taigi tuo keliu rei-
kės ir toliau eiti.

— Kodel gi dabar, karo metu vy-
riausybė to neparodo. Iš viso, kas da-
bar daroma, to visai nematyti. Kaip
tamsta sau aiškini dabartines atmainas?
— paklausiau jo.

— Niekio nesuprantu. Kokia čia lo-
gika, kokie faktoriai veikia, sunku iš-
manyti. Man rodosi, kad Šturmeris il-
gai neišbus. Jo vieton bus paskirtas
arba A. A. Chvostov'as, arba A. Bo-
brinskis. Greičiau Chvostovas, nes jis
neperdaug nori, o Bobrinskis perdaug
jau stengiasi į ministerių pirmininkus,
užtai ir mažiau šansų turi.

Pabaigę savo pasikalbėjimą, kuris
gana ilgai nusitęsė ir kuris daugiau
sukosi Petrapičio paskalų sferoje su vi-
sokiais įstabiais seniais ir jauniais, iš-
siskyrėva netoli Permės.

Išlydėjau jį, ir įvairios mintys lino
mano galvon.

Rodosi, kad karas daug išmokė,
daug žmonių kitaip pakreipė, bet tepa-
sibaigia šiandieną karas ir iš Dūmos
tribunos tebus pareikalauta mūsų kra-
štui savivaldybės, spalininkai pirmieji
atsisakys nuo savo liderio pažiūrų...
Daug dar reikia dirbti, daug pajėgų
dėti, kol Rusijos politikos vedėjai su-
pras, kad iš Lietuvos autonomijos būtų
tikslai dviguba nauda ir pačiai valsty-
bei ir Lietuvai.

Už Permės prasideda kalnai — iš
syk neaugštos kalvos, paskui kiek aug-
štesni, ir taip traukiasi iki Jekaterin-
burgo. Iš čia kiek pavaziavus ir mes
jau Sibire esame.

19 VIII; Japonų „Jakeshima Maru“ laive; Tarp
Tiendzino ir Japonijos salų.

(Bus toliau).

P. S. — Kiek anksčiau rašiau porą
laiškų kitiems veikėjams. Gal gavo. Ie-
škote būdų, kad galėtumėte ateiti su
pagalba. Kelkite aikštėn mūsų nuoskau-
das, reikalaukite teisių, liuosybės, žo-
džiu — veikite visomis sujungtomis pa-
jėgomis! Tie, kurie daugiau turi, turi
veikti ir dirbti daugiau. Amerikiečiai,
pasirodykite, jūsų eilė atėjo!

J. B.

Lietuvos atminimas.

Lietuva! kaip graži kitados tu buvai.
Bet tavo vainikas šiandieną nuvyto;
Liuosybėje lankiaja giria žaliavai,
O nuoga dabar ir smarkiai apdraskyta.

Ne kartą mums akys iš skausmo rasojo,
Ne kartą mums virė krūtinė;
Širdis pažaidų kaip maldyt nežinojo:
O, kas išliuosuos mums Tėvyne!

Genių Dėdė.

Feljetonėlis.

Spindulėlio mirtis...

Per ištisą naktį bangavo ir šėlo ne-
išmatuota jūrų krūtinė. Iš gelmių tam-
siųjų, nuo dugno gilaus vis kėlės ir
kėlės augstyn supuvusios atmatos, bjau-
rus purvai... Vis drumstesnės, nešvare-
snės buvo jūrų bangos!..

Jau senai nutilo audros, jau paliovė
putė vėjai, jau deimantais sužibėjo gai-
lios rasos ant žolynų...

Jau rytuos aušrelė švito, jau po
sodnus suskambėjo paukščių dainos
sidabrinės...

O drumsėtosios jūros vis šėlo ban-
gavo!..

Už kalnų augštųjų motutė saulelė
ragino kėlė vaikus spindulėlius: „Vai
lėkite-skriskit, vaikai spindulėliai, lai-
mužės pasaulin ieškotil!“

Ir viens spindulėlis jūrosna pasken-
do...

Pašėlusios bangos glėbin purvinan
spindulį skaištų nutverė... Ir glaudės
prie jojo karštai, nešvariai padukusiai
jį bučiavo... O jis! Jis džiaugės jau-
nutis tikrąją laimę, meilę atradęs!..

Užmiršo skaisčiąją saulelę motutę —
gylyn purvynan pasinėrė!

Ilsejos už kalno motutė saulelė, vai-
kelių mažų laukdama: visi jie pargrįžo
skaistus jaunučiai, tik vieno vaikelio
— nebeko!..

Jis verkė, raudėjo purvuose pasken-
dęs: pakilti — sparnų nebeturėjo!..

Jos jį apvylė! Jos skausmo tik davė,
o duoti tiek laimės žadėjo!..

Broliai pargrįžo skaistus jaunu-
čiai, tik vieną brolielį paliko!..

Geniušas.

Korespondencijos.

PALTAVA.

Kad mūsų jaunimas, svetimame kra-
šte atsidūręs, galėtų liuosą šventadienių
laiką linksmai ir dorai praleisti, geriau
susipažinti su savaisiais, vasarą kuone
kas šventadienį taisėme nemokamas ge-
gužines. Jas taisome truputį už miesto,
vadiname Manastyriaus miške: yra tai
kalnelis, medžiais apaugęs; ant pat
kalno viršaus stovi vienuolynas. Iš tos
vietos aiškiai matyti beveik visa Pal-
tava, soduose ir medžiuose paskendus,
dailių cerkvių baltomis sienomis ir ža-
liais bokštais papuosta. Smagus čia
kampelis! Toje vietoje mes ir pralei-
džiame šventadienių popietį. Susirenka
visa Paltavos lietuvių jaunomenė, atei-
na ir senesnių ant pievelės pasėdėti,
širdies nuraminti, savo jaunų dienelių
atsiminti.

Gegužinėse daugiausia žaidžiame
įvairiausių žaidimų su dainomis, kaip
štai: „Kaip šios rožės gražiai žydi“,

„Bernužėlė“, „Gegutėlė“, „Rutėlė“, „Le-
va“, „Aguonėlė“, „Žvirblis“, „Serbintus“
ir daug kitokių. Pailsę bežaisdami,
sustoję ratu, užtraukiame dainelę. Taip
smagiai ir praeina laikas, ir nors ke-
lioms valandoms užsimiršti, kad esi
tarp svetimų, žiaurais likimo nuo tē-
vynės ir savųjų atskirtas.

Linksminamės iki vakaro. Temstant,
pašokę tradicinį „Noriu miego“ ir už-
traukę „Eisim, broliukai, namo“, lin-
ksmai šnekučiuodami, traukiame mie-
stan, tikėdamiesi ir kitą sekmadienį
taip pat smagiai praleisti.

P. M.

—o—

KASTRAMA.

Rugpjūčio 21 d. 1916 m. čia buvo
sutaisytas tremtinių naudai vakaras.
Vaidinta Ostrovskio skaitykloje 5 vei-
ksmų Gužučio drama „Ponas ir Muži-
kai“. Publikos prisirinko apie 300, ku-
rių buvo pusė rusų ir latvių, o lenkų
visai nebuvo, matyt, ir čia maža lenkų
simpatija lietuviams.

Artistai mėgėjai iš Lietuvių Komiteto
narių ir tarnautojų geriaus atliko
savo roles negu galima buvo laukti iš
artistų, pirmą sykį scenoje pasirodžiu-
sių. Nenuostabu, kad buvo padaryta ir
klaidų. P. Blažys melancholingai vai-
dino Afaburdą (kuris turėjo būti geras
sukčius, kad prigautų Magerskį) — pa-
rodė kokį tai baily žmogų su gera
drąsos ir apskrumo stoka. P. Indra-
šis, vaidindamas Magerskį, neparodė,
nelaimėje atsidūręs, nuliudimo, o savo
pirmutinę mylimąją Onytę pamatęs —
nustebimo, reikiant nesupyko ir juokėsi
labai nenatūralingai, kaip iš rašto skai-
tydamas, „cha-cha-cha“!

P. Kačergytė (Liudytės rolė) nesu-
silaikė nesijuokusi visai nereikalingoje
vietoje. Nors vaidino kaimietės rolę,
betgi parodė gana inteligentingą pa-
nelę, ypač vaikštinėjimu. Tos klaidos
apsireiškė ne kiekviename akte. Reikia
pasakyti, kad maža buvo ir laiko pri-
sirošti. Galima vis delto pasakyti, kad
vaidintojai turi nemaža gabumo. Ypač
2-jų žydų rolėse Vingris ir Romanau-
skis ir Baltruviens rolėje Baltaragytė
pasižymėjo koku tai nepaprastu ga-
bumu. Zubauskaitė labai patiko publi-
kai savo gražiu tarimu ir balsu. Jie,
matyti: nebepirmą kartą vaidino, nesir
svetintačiai nagalėjo atsigerėti jų ti-
pingumu ir geru rodymu dramos asme-
nų. Nebuvo galo delnams, ypač kai
pasirodė Chmeliauskius tarno ir girtuo-
klio Jono rolėje. Jis geriausią išpūdį
padarė publikai. P. Chmeliauskius dau-
giausiai pasidarbavo šiam vakarui, te-
bunie jam širdingai aciu! Jis iš mažo
burelio sutaisė chorą, kuris po vaidini-
mu puikiai padainavo kelias tautos
daines. Dainos labai patiko rusams,
prizadėjo visados ateiti, kada tik bus
lietuvių choras. Paskiaus Kačergytė
puikiai padeklamavo, o Zubauskaitė ir
Garliauskaitė padainavo duetu kelias
daines.

Po spektaklio kariuom. orkestrui
griežiant buvo žaidžiama ligi 2 valand.
nakt. Vakaras davė gryno pelno 46
rub. 5 kap.

Greitu laiku Kastramoje, sako, ro-
dysia „Užburta Kunigaikštė“.

Ten buvęs — A. Vigris.

Zinios.

PETRAPILIS.

Pabėgėlių raikalai. Dūmos atstovas
kun. Vasilčikovas atstovų vardu nu-
siuntęs vidaus reikalų ministeriui ofici-
jalinį protestą prieš vyriausybės elgi-
mąsi su tam tikrąja pabėgėlių Taryba.
Tarp kito ko kun. Vasilčikovas nuro-
dąs, kad min. Chvostovas nė karto ne-
dalyvavęs Tarybos posėdžiuose. Mini-
steris, girdėti liepęs greitai sustatyti
atsakymą į šį protestą.

„Birž. Vied.“ praneša, kad daugybė
pabėgėlių, nenorėdami sulaukti, kad
juos varu gabentų, patys važiuoja iš

Petrapičio provincijon, kur daugelis gauna darbo.

Tatijanos Komiteto skyrius nuo š. m. 1 d. atidarė susirašinėjimo su užimtomis vietomis biurą. Biuro adresas: Petrapilis, Liteinij 47.

№ 7 Izv. Tatij. Komit. praneša, kad ne vėliaus kaip lapkričio 1 d. Komitetas sutaisysias Petrapilyje pabėgėlių išdirbinių paroda.

Sibiro žydų pabėgėlių komitetai, atkreipę dėmesį į „pabėgėlius klojotojus“, kurie, keldamies iš miesto į miestą, visur naudojami pašalpomis, nutarė: 1) kad tiksliai tie pabėgėliai gausią keliui pašalpos, kurie aiškiai nurodysią savo kelionės tikslą; 2) tiksliai tada, jeigu važiuosią tolimon kelionėn ir 3) išvažiuojantieji turės išsiimti tam tikrus paliudijimus, kur važiuoja.

„Kur. Nowy“ praneša, kad Maskvos lietuvių pabėgėlių komiteto pirmininkas adv. Leonas, sugrįžęs iš Centro Komiteto posėdžių, pasakęs, kad i lietuvių veikėjus labai sunkų įspūdį daranti vyriausybės i tautų organizacijas pažiūra. Komitetai nuolat užpildinėjami, jų sąmatos karpamos.

Vidaus reikalų ministeris išsiuntęs visiems gubernatoriams įsakymą, kad nė viena tremtinių organizacija nesiųstu Petrapilin nė vieno tremtinio pabėgėlio.

Vidaus reikalų ministerijos Žemietybių ir pabėgėlių skyriai, iki Nevierovų žemietybių skyriaus pirmininku paskiriant, gyvavo atskirai. Dabar, Nevierovui užėmus žemės dirbimo ministerio padėjęs vietą, tuodu skyriu vėl atskiriamu.

VAIRIOS.

Odesa. Čia, už pabėgėlių apipuolių ir apiplėšimų balandžio 17 d., Žerebieco s. Jekaterinoslavo gub. nuteisti mirties bausmė 3 žmonės: Pidešas, Jermolienka ir Bandorius.

SVETUR.

Turkijoje pašaukti kariuomenėn visi iki 55 metų amžiaus.

Graikija. Naujasai ministerių pirmininkas Kalogeropulas esąs vokiečių šalininkas. Tai labai netinka sąjungininkams, kurių spaudoje karštai svarstomas šis klausimas. „Times“ rašo: „naujasai pirmininkas visai nesitarė dar su anglų, rusų ir prancūzų, Atenų atstovais, o labai būtų gera, jeigu bent dabar tai padarytų, nes dabarties Graikija gyvuoja tiksliai tų valstybių dėka. Mes atkreipiame Graikijos dėmesį į tai, kad sąjungininkai visai nemano kęsti jokių kliūčių iš jos pusės. O jeigu turės pasisekimo vokiečių intrigos, tai pavojus gresia pačiam Graikijos karaliaus sostui. Sąjungininkės valstybės neleis karaliui papeikti graikų tautos teisių“.

Norvegija. Kristijanijon suvažiavo pasitarti Norvegų, Švedų bei Danų ministerių pirmininkai ir užsienių reikalų ministrai.

Š. m. 6 ir 7 d. Dūmos atstovas P. Miliukovas turėjęs Kristijanijos universiteto salėje dvi paskaitas apie Rusijos kultūros stovį ir jos reikšmę Europai. Paskaitos turėjusios didžiausį pasisekimą.

Paryžius. Pakėlus socialistams parlamente klausimą apie Prancūzijos sąjungininkus ir karo chironingą stovį, ministerių pirmininkas Brijanas pasakęs prakalbą, kurią 421 balsų prieš 26 nutarta išspauzdinti ir išlipinti po miestą. „Vienintelis Prancūzijos tikslas — tai sumušti priešininką; tam momentui pagreitinti ji stipria širdimi ir augštu dvasios pakilimu nesigailėdama aukoja žmones, šūvinius ir armotas. Prancūzija nenorėjo karo, bet vieną gražią dieną vokiečiai nutvėrė ją už gerklės, peržengę per mažosios Belgijos kūną,

kurios neutralitetą jie patys buvo pavirtinę. Štai jau dveji metai, kaip prancūzija sulaiko užpuolikus ir stumia juos atgal. Ir dabar jūs išdrįstate kalbėti apie taiką. Koks mūsų didvyrių, žuvusių kovoje atminimo užgavimas.“

„Rieč“ praneša, kad Vokioje susidarius jau trečias „taikos komitetas“.

„Bernar Tagwacht“ duoda austrų-vengrų armijos nuostolių statistiką. Viso labo per dvejus metus austrų armija nustoja 3.644.994 žmonių.

Kartu su rusų kariuomene Rumunosna nukeliavusios ir žemietybių sąjungos įstaigos.

KARAS.

Rusų šone. Didelių mūšių nėra. Po kelias dienas esti be jokių atmainų. Karštesnių susikirtimų esti Galicijoje, bet ir tai tik atskirų kariuomenės dalių. Vokiečiai ir austrai apsikase, susitiprinę atkakliai ginasi. Stipriai laikosi priešininkai Kovelio, Lvovo ir kitose svarbesnėse vietose. Vienok rusai neduoda ramybės priešininkui; rusams svarbu, kad priešininkas negalėtų paįmėti kariuomenės iš čia ir gabenti kituosna frontuosna, ypač Balkanuosna, kur, matyti, kraunamas didelis laužas ir gaisras plečiasi. Galicijoje bent dvi tris dienas nebus mūšių — tai tik žiūrėk, rusai pasalomis puola priešininką ir šį tą laimėja. Apie Svinikus rusai puolę paėmė belaisvių 6 aficerius ir 687 kareivius. Karpatuose rusai puolę austrus, paėmė apkasų ir 439 belaisvių, 6 kulkosvydžių, daug šautuvų ir kitokių daiktų.

Kaukazo šone. Rusai žygiuoja priešin. Kaukaze sniegą ir šalta esą.

Prancūzų šone. Šiomis dienomis prancūzai turėjo didelių laimėjimų. Nežiūrint atkaklaus vokiečių gynimosi ir smarkių anpuolių, prancūzai pasislinko gerokai priekin. Vietomis dešimties varstų plotu prancūzai paėjęs priekin apie tris varstus. I šiaurę nuo Somos prancūzai paėmė Andermo ir Morero miškus, Bušovėno kaimą ir Labės fermą. I pietus nuo Somos prancūzai to varstų plotu atstūmė vokiečius. Prancūzai paėmė Vermandvilero ir Denjekuro kaimus ir iš pietų pusės priejo lig Berno. Per kelias dienas prancūzai paėmė 4000 belaisvių, 40 armotų ir daugiau ne 50 kulkosvydžių. Prancūzai rašo, kad vokiečių ataklumas pasibaięs labai blogai patiems vokiečiams. Taip apie Leprijos fermą, kokių 5 varstų plotu vokiečiai didelėmis pajėgomis po kelis kartus puolę prancūzus, bet visus kartus prancūzai atmušę vokiečių puolimus. Kiekvieną naują puolimą dariusi nauja kariuomenė. Laukai buvę nukloti lavonais. Ir patys vokiečiai prisipažįsta, kad jų nuostoliai esą labai dideli.

Anglų šone beveik toki pat mušiai, kaip ir prancūzų šone. Anglų žygiavimų vokiečiai nesulaiko. Šiomis dienomis anglai vietomis paėjęs po kelias tūkstantis jardų priekin. Paėmė keletą svarbesnių vokiečių punktų. Anglai paėmė Genšio kaimą ir visą žemės plotą tarp šio kaimo ir Ležo miško. Anglai paėmė Flėrą, Kursetlę ir Martenpiujį. Ties Tijepvaliu anglai paėmė labai sustiprintų vok. apkasų. Daug paėmė anglai belaisvių, kurių tikras skaičius dar nežinomas, daug armotų, kulkosvydžių ir kitokių karo daiktų.

Rugsėjo 2 d. kare užmušę Anglų premjero Askvito sūnų Raimondą. Raimondas 37 m. amžiaus, buvęs labai iškalbingas oratorius, prieš karą buvęs advokatu. Nesenai užmušę Dikensą, garsaus anglų rašytojo Dikenso anuką. Daug garsių anglų žmonių žuvę šiame kare.

Italų šone. Trentino apylinkėse italai žygiuoja priešin. Fiemės, Pozinos

ir Travenancezo lygumose italai paėmė keletą svarbių augštumų. Apie Karsą italai suardė labai svarbius austrų apkasus. Per šias dienas italai paėmė belaisvių 111 aficerių ir 4,425 kareivius, 5 armotas, daug kulkosvydžių ir kitokių daiktų.

Balkanuose. Truputį nutilus rusų šone, pradėjo smarkiau judėti Balkanuose, ypač Dobrudžoje. Kai anglai ir prancūzai mušdamiesi žygiuoja priekin apie Samą, italai spaudžia austrus, rusai Galicijoje ima vieną po kito apkasus, kariuomenė generolo Sarailio vedama, nors iš lengvo, bet slenka priekin. Rodos sąjungininkams reikėtų čia smarkiau užgulti bulgarus, nes čia bulgarų kariuomenės ne kažin kiek, vienok sąjungininkų kariuomenė, išlipusi ant pakraščio, turi atsargiai daryti kiekvieną žingsnį, nes kitaip gali turkai iš rytų pusės užpulti iš užpakalio. Priešininkai visa tai gerai suprato ir visas savo pajėgas sutraukė rumunų Dobrudžon. Sutraukus priešininkams Dobrudžon dideles pajėgas ir pasisekė jiems šį tą laimėti. Yra žinių, kad bulgarai nuo Bazardžiko paėjęs priekin 60 varstų. Tuo savo žygiavimu bulgarai, matyti, stengiasi palengvinti pereiti per Dunojų. Bet, ar pasiseks tai bulgarams, abejotina; rumunai sutraukė daug kariuomenės ir greičiau patys pereis, nekaip leis priešininkui kraustyties.

Serbų kariuomenė, padedant sąjungininkų kariuomenei, šiomis dienomis turėjo didelių laimėjimų. Prancūzų ir rusų kariuomenė puolė bulgarus ir privertė juos pasitraukti. Sąjungininkų žygiavimai nesiliauna, jie jau paėmė visą Florinos lygumą ir Florinos miestą. Bulgarai traukiasi be tvarkos, viską kelyje mesdami. Bėga bulgarai Monastyrės linkui. Serbai kaikiuriose vietose jau įėjo savo žemėn.

Afrikoje anglų kariuomenė paėmė paskutinius vokiečių uostus. Vokiečiai bėga, viską palikę, šalies gilumon.

Naujos knygos.

✓ К. Явнись. Грамматика Литовского языка. Литовский оригинал и русский перевод. Петроградъ 1908—1916. Типография Императорской Академии Наукъ. Предисловіе: Казиміръ Лосиновичъ Явнись, Памяти автора. Списокъ трудовъ Явниса и отзывы о немъ. Э. Вольтера, XXII р. Отдѣлъ I. Куніго Казиміро Jauniaus Lietuvių Kalbos gramatika su Žodžių rodykle. VIII+216 p. Отдѣлъ II: переводъ грамматики литовскаго языка, исполненный К. Бура VII+268 p. Viso 521 spaudos pusė ir 8° maj, su gražiu autoriaus portretu.

Kunigo jauniaus pamokų laimingas esu klausęs 1888—1890 metais. Pirmąjį kursą pradėjome nuo būdvardžių linksniaavimo (78 p. šios gramatikos); gan greit nuo pusės jos. Per dvejus mokslo metus vos tik įpusėjome veiksmą žodį. Nei pradžios, nei galo. „Kam rūpi pradžia, galite sau nusirašyti iš vyresniųjų draugų“. Pasakė vieną kartą Mokytojas ir daugiau tos pradžios nė minėti nebeminėjo. Ir duodamas savo skaitomąsias pamokas nusirašinėti, retai kada tepaklausdavo, ar išmokote, kas buvo duota? Lyg jam nerūpėjo, kad klausytojai akiai sektų savo mokytojų. Net ir kvosdamas metų gale, leisdavo nerodyti savo žinojimo kalbos teorijos, Kurs pakenčiamai kai-ką pasakydavo ir paskui nesugebėdavo komentuoti savo rašto kalbos dvasią. Mažes vieną kartą tik-tik nenukirto už turmos pavadinimo „kalinė“, dar netikru kirčiu.

Kaip darė per lietuvių kalbos pamokas, taip pat ir per homiletikos, arba dvasiškos iškalbos mokslo pamokas. Pamokos reikėjo nusirašinėti, bet atsakynėjant ar pavyzdinius pamokslus rašant, vėl tereikėjo kalbos dvasios dąboti, ne raidės.

Ir taip ištisais metais kankino savo klausytojus, netingėdamas kalbėti kalbėti be galo ir taip traukdamas juos i

kalbos dvasios gelmes. Iš to griežto nesilaikymo bent kokios sistemos darėsi savotiška mokytojo su mokiniu bendradarbiavimo sistema, brandant per kalbos painijas.

Man nebuvo leista paklausti šiokių ar tokių augštesniojo mokslo profesorų. Tad neturiu su kuo sulygtinti mokytoją Jaunių. Spėju tačiau, kad ir klausęs, vargu bau būčiau radęs pavyzdžių panašaus nesivaržymo. Kur čia varžytis formomis, sistemomis žmogui, kurs per kiekvieną žodį, net per atskirą garsą, lyg per plyšelius žiūrėdamas, mato bekrastes kalbos dvasios gilybes! Tai, ką E. Volteris vadina „обаяние его личности“, man rodos, plaukė iš to pat paskendimo i savo mylimąjį mokslą, iš fonatingo tikėjimo, kuo ne mistine to mokslo reikšmė. Kai mus Jaunius vedė per kokius nors „kaitaliavimus, laipsniavimus, nykimus ar keitimis“, mums darėsi aišku, kaip atskiri žmonės, pamilę kokiuo dalyku, gali juo pajudinti pusę pasaulio, kaip Petrai Amjeniečiai tesėjo visą Europą išvaryti galvos paguldytų už Kristaus Karstą. Mes karščiajomės dėl nosinių garsų, kaip kokie marksistai dėl politikos ekonomijos.

Vartau, štai, tą storą knygą, kur praskirdamas lapus, ir man visai nerūpi, kame ir kuo Jaunius „papildė ir pataisė savo pirmtakūnus“, kokius naujus dėsnius pasergėjo (proklizės dėsni) ir tt., kaip K. Buga parodo; nes kiekviename puslapyje, kaip ir pirma, randu tai, kas visą tavę pavergia šiam, štai, dalykui, nebepaleidžiamas toliau. Jauniaus gramatika man rodo, jog nėsama „sausų“ ir nuobodžių mokslų. Jauniaus gramatika man tokia pat mokslo pasaka, kaip ir Mašiotos gamtos pasakos. Pasaka net ištisi labai atskirų, tik rūšimis suskirstytų žodžių...

Ant kitų, gyvo Mokytojo negirdėjusių ir „обаяние его личности“ neįjautusių, ši knyga gal veiks lygiai taip pat, kaip ir paprastos „gramatikos“ Kremerių latyniškosios ar Kirpičnikovų — rusiškosios. Tačiau ir jie nulenks galvą didžio Mokytojo šešėliui už surinkimą tokios krūvos kalbos mokslo turtų.

K. J. Tumas.

Redakcijos prierašas. Petrapilyje kun. Jauniaus gramatika parduodama Mokslų Akademijos knygų sandėlyje (Vosyl. sala, Universitetsk. naberežnaja 5). Maskvoje—Karbasnikovo knygyne, Kieve — Ogloblino knyg. Kaina 4 rubl.

VARGO MOKYKLAI. Bareljo mokytojų rinkinys kalbos mokslo reikalui. Pirmoji dalis. Petrapilis, 1916 m.

Šitas rinkinys išėjo šių metų liepos mėnesyje. Skiriamas daugiausia vidurinėms ir aukštosioms pradžios mokykloms.

Darbas buvo spausdinamas skubotai, naujoje spaustuvėje, ir jame yra įsibrovę spaudos klaidų, kurios prieš skaitant reikėtų kiekvienam išsitaityti pačių „atitaisyimų“ nėra rinkinio gale.

ps. eil. Išspauzdinta:		Turi būti:	
4	18 v. Tai	— Tai	
6	4 „ palydovas	palydovus	
8	19 „ grėžtu	grėžtu	
-	7 ap. ebecėlę	abėcėlę	
-	3 „ važiojamo	važiuojamo	
9	10 „ tarp	taip	
17	12 v. tėviškėje	tėviškėje	
17	7 ap. į girią	į girią,	
22	17 v. gražuolėlę	grazuolėlę	
-	Atsisukęs	Atsisukęs	
26	5 „ nagirdėtą	negirdėtą	
-	7 „ nįr	nēr	
28	9 „ Naverk	Neverk	
30	1 „ bujojo	bujojo,	
35	13 „ kripeipe	kripe ripe	
37	4 ap. 306	307.	
38	10 „ 374	373.	
47	6 „ judu	juodu	
52	19 v. tarė: —	tarė:	
-	18 ap. Žinau	— Žinau	
55	11 ir 15 eglutė —	eglutė. —	
60	8 v. (Čia — naujoji eilė,	kiek atitaukta kal-	
		rėje nuo krašto).	
-	18 „ išgulėjai —	išgulėjai, —	
-	8 ap. Visi	— Visi	
62	13 v. begalo	be galo	
65	10 „ grįžti	grįžti	
66	6 ap. sudžiūvusi	sudžiūvusi	
67	15 v. as	aš	
69	10 „ spruks	spruko	
71	4 „ tuotarpu	tuo tarpu	
72	5 „ mažatį	mažutį	
74	13 ap. Kitas, Nobio	Kitas Nobio	
-	7 „ natsako	neatsako	
84	6 v. susikuprinęs	susikūpinęs	

83	13 ap. teko	teks
90	2 v. bedaryti	bedarysi
	8 „krautuve“	krautuve,
	6 ap. Ir kava	— Ir kava
92	4 v. mėnėsnj	mėnėsnj
	3 ir 2 ap. savonoris	savonoris
94	8 ap. glūdėsime	glūdėsime
95	11 „Zvirblaičiai“	Zvirblaičiai,
	18 „žalčių“	žalčių
96	1 v. de Amičio	de Amičis.

Pažymėjimas. Naujoji (*garsinė*) rašyba, kurios norėjo rašybos komisija, prieš spausdinant vadovėlių nebuvo čia išsilaikę, taigi kalbos mokslo vadovėliui netiko. Antra vertus, šių metų balandžio mėnesį, prieš pat spausdinant darbą man buvo pranešta iš Petrapilio, kad K. Buga jau rašas *kilminės* rašybos vadovėlių, kuris išesias gegužės gale arba birželio pradžioje. Idant mažėliau būtų netvarkos, prašiau, kad žadėtojo K. Bugos vadovėlio rašyba būtų drauge ir šių skaitymų rašyba; spausdintys korektorius prašiau naudotis, kur išras reikalinga, visur K. Bugos patarimais — spausdinti taip, kaip bus jo vadovėlio taisyklių tikrai ir griežtai reikalaujama (mano paties kilminė rašyba šiuo tuo skiriasi nuo K. Bugos rašybos). Taip buvo ir spausdinama.

Žadėtasis rašybos vadovėlis laiku betgi nepasirodė — ir viso rinkinio rašyba išėjo šiuo tarpu gana marga, ne aiškiausia, ne visur vienoda. Nesulaukęs rašybos vadovėlio, antrąją dalį rinkinio spausdinu jau sava, nebe to laukiamojo vadovėlio rašyba: ką teikdamas kilminei rašybai mokėsiu bentgi mokiniams pateisinti tuos teikimus.

J. Jablonskis.

Pranešimai.

I.

Liet. Mažturčių Draugijos visuotinas susirinkimas.

Sekmadienyje, rugsėjo 11 dieną 6 val. vakarą Nevos prospekt. № 56. Jelsiejevo namuose Komercijos mokyklos bute bus nepaprastas visuotinis Petrapilio Lietuvių Mažturčių Draugijos susirinkimas.

Bus svarstomi šie klausimai:

- 1) Naujų narių priėmimas.
- 2) Pranešimas apie Draugijos mokyklų stovį.
- 3) Draugijos skyriaus instrukcijos peržiūrėjimas ir patvirtinimas.
- 4) Einamieji klausimai.

Bus priimami nario mokesniai ir aukos.

Visus, kas užjaučią Draugiją ir mokyklų reikalą, kviečiama apsilankyti ir nesivėluoti.

Valdyba.

II.

Vadovėlių reikalai. Elementorius „Kas skaito rašo — duonos neprašo“ ir skaitymo knyga „Vainikėlis“ siunčiama tiesiog iš Maskvos visiems, kas mums sugrąžino anketos lapelius. Kiti vadovėliai (J. Jablonskio red. „Vargo Mokyklai“, Paltaroko „Tikybės Mokslo“, Piliakauskio „Trumpas Katekizmas“) pradėta siuntinėti iš Petrapilio. Dar kitos knygos (J. Murkos „Vaikų darbymečiui“ — I-ji dalis, A. Matulevičiaus „Aritmetikos uždavinynas — I ir II dalys, dėstomoji abėcėlė ir evang.-reform. Katekizmas) baigiamos spausdinti ir bus tuoj išsiųstos, kaip tik jas apturės iš spausdintuvės.

Pradedama spausdinti J. Talliat-Kelpšos dainų rinkinys vienam, dviem balsais ir mišriam chorui. Be to, pareidaujama turėti dar geografijos iš gimtinės istorijos vadovėliai. Gal kas autorių turi jau parašęs, tai prašytumėm atsiųsti peržiūrėti.

Mokytojų reikalai. Kas mums tarpininkaujant gavo vietas, ar kas norėtų mokytojauti, ar kur ieškomi mokytojai, Sekcija prašo tuoj pranešti, kad neišeitų piniavų.

III.

Pedagogams žinotina.

Marijampolės gimnazijai Jaroslavlėje reikalingas lietuvių kalbos mokytojas (ja). Alga už 10 valandų savaitėje visose klasėse po 60 rublių už metinę pamoką. Augštojo cenzo mokytojui (jai) — po 75 rub. už pamoką. Su prašymu kreipties į Varšuvos mokslo apskrities globėją šiuo adresu: Москва, 2-ой Ильинский пер. № 14.

Dar del moksleivių organo.

—!!—

Iš „Saulėtekio“ redakcijos pranešimų („N. L.“ № 35 ir „L. B.“ № 64) galima padaryti išvadą, kad „Saulėtekis“ bus skiriamas tik inteligentams, todėl vidurinių mokyklų moksleivių komisija, išrinkta laikraščio leidimu rūpintis, pasitarusi su „Saulėtekio“ redakcija, praneša:

- 1) kad „Saulėtekis“ bus skiriamas inteligentams ir moksleiviams;
- 2) tik moksleivių reikalams bus pavestas tam tikras skyrius.

Vladas Karosas.
Mekas.
Vitalis Serbenta.

Paklaidų atitaisymas.

„L. B. № 67 Lietuvių vakaro aprašyme 10 eilutėje iš viršaus pasakyta: „Klumpakoji“ — Adomavičiaus; turi būti: „Klumpakoji“ — M. Petrauskio.

J. Žylevičius.

Aukos.

Per „Lietuvių Balso Redakciją.

Č. Sasnauskio Fondui:

prof. A. Valdemaras . . . 25 rb.

Redakcijos atsakai.

Keist. Tamošiūnui. Ign. Jurkūno-Šeiniūso adresas toks: Швеция, Stockholm, Dalagatan, 44, I tr. Japonijoje ir San Franciske lietuvių mes nežinojome ir adreso negalime pasakyti.

Redaktorius L. Noreika.

Leidėjas Martynas Yčas.

ARDIŠKEVIČIUS JUOZAS iš Palnų, Kalvarijos par., Raudėnų valsč., Suv. gub., ieškau žmonos Marijonos ir vaikų, giminių ir pažįstamų. Gor. Воронеж гub., Б. Алексеевская домъ Ясонуаса. 2027—1

ČEMEŠKAITĖ URŠULĖ iš Perkainių, Balnų par., Ukmergės aps., Kauno gub., ieškau brolių. Воронеж гub., Вознесенский пер № 2. 2028—1

Kareivis STASYS GRIGIŠKIS iš Mažeikių, Kauno gub., ieškau giminių ir pažįstamų. Ст. Приднѣпровская, Ряз.-Ур. ж. дор. Управление Гуртовъ Виленскаго раіона, стар. писарю С. К. Григишкис. 2030—1

JULIJA PAUKŠTAITĖ Kauno gub., Šiaulių aps., Joniškio par., Dargių sod., ieškau motinos ir brolių Felikso, Stanislovo ir Jono ir sesers Pranciškos. Петроградъ, Лиговская ул., д. № 103. Юльянъ Паукштитъ. 1994—3

TERESĖ KLYGAITĖ iš Kauno gub., Panemunėlio par., Panemunė k., ieškau brolio Kazimiero, gyvenančio Amerikoje, ir pažįstamų. Петроградъ, Курляндская 26 — 248. 1748—1

ANTANINA VEIVERAITĖ Kauno gub., Panemunėlio par., ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Псковская ул. № 3 — 6. 2017—1

POKELIS iš Kauno gub., Pašaušių dv., ieškau Jeronimo Augio su dviem Norvaišių vaikais: Juliu 8 metų ir Gene 10 m.: prašau žinančių pranešti. Петроградъ, Подольская 38—8. Пукелю. 1984—1

PETRAS AUGUSTINAVIČIUS iš Kalkmenų valsč., Dergelių kaimo, ieškau giminių ir pažįstamų. Петроградъ, Орудийный заводъ № 14. 1986—1

Kas žino adresą

p-lės STEPOŠ RASTAUSKYTĖS

buvusios Kauno miesto ligoninės akušerės-felčerės, prašau pranešti:

Гор. ТУАНСЕ, Черн. гub. Церковная Гора, д. Ерохина. И. КРЖИЧЕВСКОМУ. 2000—2

Kas žino kur yra ALPONAS ROKAS Rogacevo realinės mokyklos 2 kl. mokiny 14 metų, išbėgęs iš namų rugpjūčio 13 d. šių metų. Prašau žinančių pranešti. Рогачевъ, Могил. гub. Католический кастрель. Кс. Бернатовичу. 200—1, k.

Kareivis POVLAS BURNEIKA iš Vaikštaičių sod., Šidlavos aps., Raseinių aps., Kauno gub., ieško brolio Petro, giminių ir pažįstamų. Дѣйст. армія, Полевой подвижной 512 Госпиталь. Павлу Будрейко. 1004—1

MARIJONA MASULEVIČIENĖ iš Kalvarijos dvaro, Pieskinės valsč., Suvalkų gub., ieško dėdės Simono Čiplio iš Mockavos dvaro. Село Ромзай, Пензенской гub. 2005—1

ADELĖ LAŠAITĖ ieško savo tėvų Juozapo ir Ulijonos Lašų ir sesers Uršulės iš Kreipšių sod., Skapiškio par. ir pažįstamų. Kostroma, Литовский Комитет. 2006—1

JUOZAPAS PERAVIČIUS ieško giminių ir pažįstamų iš Kauno gub., Šidlavos valsč. Минскъ, питательный пунктъ при 8 головномъ эвак. пунктѣ. 2008—2

DOMICELĖ RYTMETAITĖ (o gal Rytmetienė?) Kauno gub., Ukmergės aps., Radžiūnų sod., prašau giminių ir pažįstamų atsilipti. Екатеринославъ Елизаветградская ул. 22. Швейная мастерская Литовскаго О-ва. 2009—1

VALERIJA SAMULIONIENĖ ieško sūnų: Jono 13 m. ir Mykolo iš Braškių sod., Biržų valsč., Ranevėžio aps., Kauno gub. Kas žino juos, prašau pranešti: Ростовъ, н/Д. ст. Батайскъ, Владик. ж. д. Контора Депо. Г-ну Хмѣлевскому для Валеріи Самулионисъ. 2011—1

Kun. St. Rudzionis

prašo lietuvių, gyvenančių Amerikoje, jeigu kas žino, kur dabar yra PETRAS ČIVIS, kilęs iš Kauno gub., Ukmergės aps., Leliūnų par., pranešti jam mano adresą, arba jo adresą man.

Почт. отд. Домополь, Вит. гub., Село Бирже, Кс. Рудзянису. 1969—1

Kareivis ANICETAS PILKA Kauno gub., Ukmergės aps., Kurklių par., Trakinių sod., ieškau giminių ir pažįstamų. Дѣйств. армія, Штабъ 52 пѣх. дивизіи, пол. почт контора № 30. 1979—1

Kareivis LEONAS OKSAS Kauno gub., Panev. aps. ir par., ieško tėvo Mykolo, brolio Alfonso ir Juliaus. Prašau žinančių pranešti. Дѣйствующая армія, Штабъ 52 пѣх. дивизіи, полев. почт. контора № 30. 1980—1

VINCAS MOŽINTAS Kauno gub., Raseinių aps., ir valsč., ieškau brolio Jono, sesers Onos ir dviejų brolių, tarnavusių kariuomenėje: Kazimiero ir Jurgio. Taip pat draugų ir pažįstamų. Петроградъ, Бронницкая ул. № 42 кв. 32. Викентію Можинту. 1987—1

PETRAS LITVINAS Kauno gub., Raseinių aps., Tauragės valsč., Pozerūnų sod., ieškau tėvėlių, brolio Juozo ir seserų: Apolonijos ir Onos. Петроградъ, Бронницкая ул. № 42 кв. 32. Петру Литвинасу. 1988—1

JUOZAPAS DEKSNYS iš Kauno gub., Zarasų aps., Rokiškio valsč., ieškau savo sesers Onos, gyvenusios Rokiškyje pas d-rą Kazlauskį. Петроградъ, Грядильная ул. 36 — 54. 1993—1

Kareivis JONAS ŽILINSKIS Kauno gub., Raseinių aps., Skaudvilės m., ieškau tėvo Adomo, brolio Juozo, seserų: Elzbiotos ir Marijonos Žilinskių, giminių ir pažįstamų. Петроградъ, За Москвской заставой Интендантскій вещевоі складъ, 2 взводъ, Ивану Жилинскому. 1995—1

Katalikiški, lietuviški, istoriški Viešpaties Jėzaus nukryžiuoto sieniniai paveikslai su parašu:

„Nuo karo bado ugnies ir maro, gelbėk mus Viešpatie“. 22x14 colių didumo ir jau pašventinti.

Kaina 40 kap. su nusiuntimu 55 k. Nusiuntimas 10-ties arba 25 paveikslų atsieina 50 kap., 50-ties arba 100-to — 90 kap.

Kreipties: A. DUNDZILA,

ПЕТРОГРАДЪ, Саперный пер. 9—9.

Varonežiečiai kreipkitės į J. Motūzą, Lietuvių Kemitetė.

Maskviečiai į S. Jackevičių, Seliverstov. per. 4.

Tifliziečiai į Oną Baltuškytę škaplierininkę prie bažnyčios.

Reikalingi platintojai kitur. Platintojams duodama nuosimčiai.

2019—3

Pravizoriaus G. O. Kagano vaistų sandėlis.

Petrapilio pusėje (Petrogradskaja stona), Sablino g-vė (Sablinskaja) № 8.

Sandėlis aprūpintas visokiais vaistais. Duodu patarimų. Galima ir lietuviškai susikalbėti.

1997—1

Vargonas Juozapas iš Šiaulių parap., Motaičių sod., ieškau sesers Petronelės Pažauskienės, giminių ir pažįstamų.

Garškaitė Juzė iš Darotiškių, Zarasų aps., ieško giminių ir pažįstamų.

Juozas Gasparavičius iš Dusetų, Zarasų aps., ieško Motiejaus Beinaračiūso, giminių ir pažįstamų. Visų adresas:

Гор. ДВИНСКЪ, Шоссейная 37. Литовский Комитетъ. 2017—2

JONAS TALVAIŠIS Kauno gub., Šiaulių aps., ieškau giminių ir pažįstamų Rusijoje ir Amerikoje gyvenančių: Prano Jogmino, Klimo, Manstaičio, Kazimiero Talvaišaitės, Juzepos, Paulinos ir Leonoros Rimšaitukių. Донская обл. Ст. Каменская, Польскому О-ву жертвамъ войны. J. Talvaišiui. 2013—1

Andrius Kudirka

gyvenantis 1121 Chara ave.

Sheboygan Wis.

ieškau savo žmonos Agotos Kudirkienės iš Suvalkų gub., Marijampolės ap., Panemunės valsč., Obelių kaimo, parvažiavusios į Lietuvą iš Amerikos prieš pat karą.

Taip pat ieškau savo tėvų, brolio, seserų bei giminių ir pažįstamų. Atsiliepkite!!!

2029—4

Pranciškus Vailokaitis,

Maskvos universiteto studentas labai reikalingas. Kas žino dabartinį jo adresą, prašome pranešti „VADO“ redakcijai. Petrograd, Lermontovskij prosp. № 10 „Vadas“. 1932—2

Geriausia vieta pinigams karo metu Brolių Vailokaičių ir B-vės Draugija.

PINIGAI TIKRI: visu karo metu Draugija nesustabdė pinigų išmokėjimo.

NUOSIMČIAI GERI: pasidėjusiems metams — 5 rub. nuo šimto, pareikalavimui — 4 rub.

PARANKU PASIDĖTI ir LENGVA ATSIIMTI: pinigus atsiųsti ir gauti atgal galima paštu.

Adresas: Петроградъ, Лермонтовскій просп. № 10.

T-vу „Бр. Вайлокайтисъ и К-о.“ 1688—s.